

Stand van zaken van het begeleidingsplan van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren inzake de invoering van de ISA's in België op 31 maart 2011

Algemene beschouwing

1. De norm van 10 november 2009 inzake de toepassing van de ISA's in België werd op 15 december 2009 goedgekeurd door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en middels een advies van 1 april 2010 door de Minister die bevoegd is voor Economie. In dit kader wenst het IBR een stand van zaken van de begeleidende maatregelen op 31 maart 2011 mee te delen.
2. Dit document dient te worden gelezen samen met het tot 30 september 2010 bijgewerkt begeleidingsplan.

Vorming

3. Sinds 2004 zet de Raad van het IBR jaarlijks een vormingscyclus op het getouw die specifiek bedoeld is om kennis van de ISA's te vergaren en die een voorstelling geeft van de door de ISA's behandelde thema's: de risicogerichte controleaanpak (*audit risk model*), de controle-informatie, het auditverslag, enz.:
 - a) Andere attesteringen: verslag ISAE 3000, ISRS 4400, ISA 800-805-810: donderdag 20 oktober 2011
 - b) ISRE 2400 en 2410 : donderdag 17 november 2011
 - c) Voorstelling van het Handboek ISQC 1: donderdag 6 en dinsdag 18 oktober 2011
 - d) Voorstelling van het Handboek ISA's voor KMO's: dinsdag 6 en donderdag 8 september 2011
 - e) Verantwoordelijkheden van de auditor (opdrachtbrief ISA 210, vereiste documentatie ISA 230, het in aanmerking nemen van de regelgeving ISA 250, communicatie met het auditcomité ISA 260-265): donderdag 15 september 2011
 - f) Het *audit risk model*: inschatting van het risico van een afwijking van materieel belang en wijzen van inspelen op risico's (ISA 240-300-315-320-330-402-450): donderdag 22 september 2011
 - g) Controle-informatie (ISA 500-501-505-510-520-530-540-550-560-570-580-610-620): donderdag 29 september 2011
 - h) Groepsaudit (ISA 600): donderdag 20 oktober 2011
 - i) Het commissarisverslag (ISA 700-705-706-710-720): donderdag 27 oktober 2011.

4. De seminarsies, die dit jaar meer praktijkgericht zijn, zullen uitgaan van een aantal concrete toepassingsvoorbeelden van de vereisten zoals opgenomen in de ISA's. Deze voorbeelden zullen worden overgenomen uit het Handboek ISA's voor KMO's (*cf. infra*, nr. 12).

5. De nieuwigheden ten opzichte van vorig jaar kunnen als volgt worden samengevat:

- a) in het inleidend seminarie zal een concreet toepassingsgeval worden voorgesteld;
- b) in het seminarie ISQC 1 zal het door het IBR opgesteld Handboek ISQC 1 worden voorgesteld (*cf. infra*, nr. 10); en
- c) er zal een nieuw seminarie met betrekking tot ISRE 2400 en 2410 worden gegeven.

6. Daarnaast organiseert de Raad van het IBR ook dit jaar twee specifieke seminarsies voor de stagiairs bedrijfsrevisoren over de externe controle en de ISA's en dit op 24 en 26 mei 2011.

Auditsoftware

7. De Raad van het IBR heeft op 15 november 2010 een studiedag georganiseerd in de vorm van een platform voor bedrijfsrevisoren en leveranciers van auditsoftwarepakketten. De hierna volgende leveranciers waren aanwezig:

- a) Pragmatools - Caseware;
- b) Kluwer - Audit Automation;
- c) Datev;
- d) Révisaudit.

8. Voormelde leveranciers hebben hun auditsoftwarepakket voorgesteld tijdens een gedetailleerde presentatie van één uur, in het Nederlands (of het Engels) en in het Frans (of het Engels).

9. De volgende documenten werden aan de bedrijfsrevisoren overhandigd:

- een vergelijkende tabel van de antwoorden van de softwareleveranciers op de vragenlijst van het IBR betreffende de functionaliteit van hun softwarepakketten;
- een eerste deel van de documenten van het Handboek ISQC 1;
- een eerste deel van de documenten van het Handboek ISA's voor KMO's

Handboeken

- Handboek ISQC 1

10. De door de Raad van het IBR opgerichte werkgroep werkt aan de afronding van het Handboek ISQC 1. Dit handboek bevat de volgende hoofdstukken:

- a) Elementen van een intern kwaliteitsbeheersingssysteem
- b) Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan
- c) Relevante ethische voorschriften
- d) Aanvaarding, voortzetting en beëindiging van een opdracht
- e) Personeel
- f) Opdrachtuitvoering
- g) Het monitoren
- h) Documentatie
- i) Organisatie van het bedrijfsrevisorenkantoor.

Elk hoofdstuk bevat een aantal richtlijnen opgesteld op basis van de bestaande regelgeving en normen en meer bepaald ISQC 1, alsook een aantal checklists ter verduidelijking van deze richtlijnen.

11. De Raad van het IBR is van plan om het Handboek ISQC 1 ter beschikking te stellen van de bedrijfsrevisoren in september 2011.

- Handboek ISA's voor KMO's

12. De door de Raad van het IBR opgerichte werkgroep "ISA-implementatie" werkt eveneens aan de afronding van het Handboek ISA's voor KMO's. Dit handboek bevat de volgende hoofdstukken:

- a) Tabel controleproces en documentatie
- b) Fase A: Risico-inschatting

Checklist A1:	Materialiteitsniveau
Checklist A2:	Besprekingen met het controleteam
Checklist A3:	Algehele controleaanpak
Checklist A4:	Kennis van de entiteit en haar omgeving
Checklist A5:	Risico-inschattingswerkzaamheden
Checklist A6:	Register bedrijfsrisico's
Checklist A7:	Register frauderisico's
Checklist A8:	Risico van materieel belang - benadering
Checklist A9:	Controleniveaus binnen de entiteit
Checklist A10:	Algemene IT-controle (ITGC)
Checklist A11:	Opzet en uitvoering van relevante interne beheersingsmaatregelen
Checklist A12:	Inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang op het niveau van de financiële overzichten en van beweringen

c) Fase B: Wijzen van inspelen op risico's

Checklist B1:	Gedetailleerd controleplan voor de verkopen
Checklist B2:	Gedetailleerd controleplan voor de aankopen
Checklist B3:	Gedetailleerd controleplan voor de uitgaven als kapitaal-investeringen (CAPEX)
Checklist B4:	Gedetailleerd controleplan voor contant geld en banken
Checklist B5:	Gedetailleerd controleplan voor de voorraden
Checklist B6:	Gedetailleerd controleplan voor de schulden
Checklist B7:	Gedetailleerd controleplan voor het eigen vermogen
Checklist B8:	Gedetailleerd controleplan voor de loonlijsten
Checklist B9:	<i>Review</i> van het dossier
Checklist B10:	Verslaggeving van de tekortkomingen van materieel belang van de interne beheersing

d) Fase C: Verslaggeving

Checklist C1:	Voltooiing van de controle
Checklist C2:	Toelichtingen over belangrijke beslissingen
Checklist C3:	Bedrijfscontinuïteit
Checklist C4:	Naleving van de wet- en regelgeving
Checklist C5:	Schattingen
Checklist C6:	Transacties tussen verbonden partijen
Checklist C7:	Eventuele verplichtingen en verbintenissen
Checklist C8:	Journaalposten
Checklist C9:	Review van de gebeurtenissen na de einddatum van de verslagperiode
Checklist C10:	Gebruikmaken van de werkzaamheden van een deskundige
Checklist C11:	Gebruikmaken van de werkzaamheden van een serviceorganisatie
Checklist C12:	Gebruikmaken van de werkzaamheden van een interne auditor

e) Fase D: Bijkomende wettelijke vereisten

Checklist D1:	Controle van de bij de NBB neergelegde jaarrekening
Checklist D2:	Controle van het jaarverslag
Checklist D3:	Controle van de aan de ondernemingsraad meegedeelde financiële informatie.

13. De Raad van het IBR is van plan om het Handboek ISA's voor KMO's ter beschikking te stellen van de bedrijfsrevisoren in september 2011.

Informatiecentrum voor het Bedrijfsrevisoraat (ICCI)

14. Naar aanleiding van de studiedag van 15 november 2010 (*cf. infra*, nr. 7) heeft het ICCI een oproep gelanceerd tot het indienen van een attesteringsofferte met betrekking tot de vergelijkende tabel van de antwoorden en verklaringen van de leveranciers van auditsoftwarepakketten (*cf. infra*, nr. 9).

Vertaling van de ISA's

15. De Raad van het IBR onderzoekt de mogelijkheid om de publicatie van de IAASB “*Applying ISAs Proportionately with the Size and Complexity of an Entity*” (augustus 2009) naar het Nederlands en het Frans te vertalen.

Leidraad voor de kwaliteitscontrole met betrekking tot de toepassing van de ISA's

16. De leidraden voor de kwaliteitscontrole zullen worden opgesteld als hulpmiddel bij de controle van opdrachten die worden uitgevoerd in overeenstemming met zowel de Belgische normen als de internationale standaarden (ISA's). Zij zullen worden aangepast aan de door de werkgroep “ISA-implementatie” uitgewerkte voorbeelden en zullen tevens een afzonderlijk katern bevatten voor de controle van de toepassing van de nieuwe bepalingen betreffende de anti-witwaswetgeving. Deze leidraden zullen waarschijnlijk worden goedgekeurd door de Raad in 2011 en aan het beroep worden voorgesteld via informatiesessies in samenwerking met de leden van de Commissie SME/SMP.

17. Deze leidraden zullen vervolgens beschikbaar zijn op de website van het IBR om de bedrijfsrevisoren hiervan kennis te laten nemen, in de wetenschap dat de Raad van het IBR voorziet in de toepassing van deze nieuwe leidraden voor de kwaliteitscontroles die aanvangen in 2011 (kwaliteitscontrole van de organisaties van openbaar belang).

Commissie, werkgroep en cel

18. De Raad van het IBR heeft het geheel van de commissies en werkgroepen hervormd. De werkgroepen “ISQC 1” en “ISA-implementatie” werden samengevoegd tot de huidige werkgroep “ISA- en ISQC 1-implementatie”.

19. De nieuwe werkgroep is samengesteld uit bedrijfsrevisoren van kleine, middelgrote en grote kantoren:

- a) Jean-Michel HAEGEMAN
- b) Luis LAPERAL (voorzitter)
- c) Maarten LINDEMANS
- d) Joseph MARKO
- e) Inge SAEYS
- f) Jan SMIT.

ISA-adviseur

20. De Raad van het IBR werkt thans aan de terbeschikkingstelling van een ISA-adviseur met als opdracht het formuleren van praktijkgerichte antwoorden op de praktische vragen waarmee confraters tijdens de invoering van de ISA's binnen hun bedrijfsrevisorenkantoor worden geconfronteerd.

Tijdschema van het begeleidingsplan

Thema	Project	Termijn	Stand van zaken op 30 september 2010	Stand van zaken op 31 maart 2011
Vorming	Nieuw seminarie ISRE en ISRS	vanaf 2010-2011	niet-prioritair	verwezenlijkt
	Aanpassing van het inleidend seminarie inzake de ISA's voor SME/SMP	vanaf 2010-2011	verwezenlijkt in 2010, eventuele aanpassing voor 2011	aanpassing aan het nieuw Handboek ISA's voor KMO's
	Bijzondere aandacht en aanpassing van de vormingscyclus over de internationale standaarden	vanaf 2011	eventuele aanpassing voor 2011	aanpassing aan het nieuw Handboek voor KMO's
	Organisatie van specifieke seminaries over de ISA's voor stagiairs	vanaf 2010-2011	verwezenlijkt	verwezenlijkt
Auditsoftware en handboeken	Informatiesessie of studiedag	15 november 2010	lopende	verwezenlijkt
	Handboek ISCQ 1	mei-juni 2010	verlengd tot 15 november 2010	september 2011
	Handboek ISA's voor KMO's	2011-2012	vervroegd naar 15 november 2010 prioritair project	september 2011
ICCI	Publicatie Commissarisverslag overeenkomstig de ISA's	september 2010	verlengd tot 2 ^{de} semester 2011	verlengd tot 2de semester 2011
Leidraad voor de kwaliteitscontrole	Aanpassing van de leidraden voor de kwaliteitscontrole aan de ISA's	begin 2010	verlengd tot 15 november 2010	in de loop van 2011

	Informatiesessies voor controleurs	begin 2010	verlengd tot september 2010	in de loop van 2011
ISA-adviseur				september 2011